

Asia: VN/20721/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon pidentämistä koskevasta muutoksesta? (TTL 5 luku)

Pyydettyinä lausuntona Ammattiliitto Pro toteaa, että palkansaajan työssäoloehdon pidentäminen nykyisestä 26 viikosta 12 kuukauteen on täysin kohtuuton muutos, joka heikentää ennen kaikkea lyhyissä määräaikaisissa ja osa-aikaisissa työsuhteissa työskentelevien palkansaajien asemaa. Nämä henkilöt ovat jo valmiiksi heikossa työmarkkina-asemassa ja sen vuoksi suuremmassa sosiaaliturvan tarpeessa kuin toistaiseksi voimassaolevissa ja pitkissä määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevät henkilöt. Työssäoloehdon pidentäminen kaksinkertaiseksi nykylakiin nähden osuu nimenomaan niihin henkilöihin, jotka kamppailevat jo nykyisin taloudellisen toimeentulonsa kanssa.

Pro huomauttaa, että palkansaajan ansiopäiväraha rahoitetaan merkittävältä osin palkansaajilta ja työnantajilta kerättävillä työttömyysvakuutusmaksuilla. Työssäoloehdon pidentäminen tulee lisäämään tarvetta asumistukeen ja toimeentulotukeen, jotka rahoitetaan täysimääräisesti verovaroin. Työssäoloehdon pidentämisestä ja muista hallituksen kaavailuista työttömyysturvan heikennyksistä johtuva asumistuki- ja toimeentulotukimenojen kasvu käy ilmi valtiovarainministeriön talousarvioesityksestä vuodelle 2024. Asia tuodaan esiin myös nyt lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä. Pro toteaa, että sen lisäksi, että työssäoloehdon radikaali pidentäminen heikentää kohtuuttomasti ennestään heikossa asemassa olevan henkilön toimeentuloa ja hyvinvointia, se myös siirtää hänen sosiaaliturvastaan aiheutuvia menoja nykyistä suuremmassa määrin kaikkien veronmaksajien harteille.

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon kertymistä koskevista muutoksista? (TTL 5 luku ja asetusmuutokset)

Ammattiliitto Pro on antanut 10.8.2022 sosiaali- ja terveysministeriölle lausunnon hallituksen esityksestä palkansaajan työssäoloehdon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (lausuntopyynnön diaarinumero VN/6417/2022). Kuten nyt käsillä olevan lausuntopyynnön johdannossakin todetaan, työssäoloehdon tuloperusteisuutta koskevat ehdotukset ovat olleet pääpiirteittäin saman sisältöisenä lausuntokierroksella 21.6.–12.8.2022. Pro vastustaa työssäoloehdon muuttamista tuloperusteiseksi ja viittaa kielteisen kantansa perusteluiden osalta 10.8.2022 antamaansa

lausuntoon, joka löytyy lausuntopalvelusta osoitteesta
<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=996105bb-cca4-4248-a287-b159d4c8154f>.

Lausuttavaa ansiopäivärahan perusteena olevan palkan määrittelystä? (TTL 6 luku ja asetusmuutokset)

Ei lausuttavaa.

Lausuttavaa TTL 5 ja 6 luvun muutosten vaikutuksesta työttömyysetuuden maksamisen työvoimapoliittisiin edellytyksiin? (TTL 2 ja 2 a luku sekä 14 luvun 1 c §)

Ammattiliitto Pro toteaa, että työvoimaviranomaisen osalta keskeisin muutos liittyy työssäolovelvoitteen täyttymisen ja koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturva-oikeuden palautumisen seurantaan. Hallituksen esityksessä todetaan, että TE-toimistot ja kokeilualueen kunnat saisivat nykyistä vastaavasti tarvittaessa tiedon työssäoloehdon kertymisestä työttömyysetuuden maksajilta.

Tietoa ei nykyiselläänkään saa tarvittavissa määrin työttömyysetuuden maksajilta, koska työttömyysetuuden maksaja ei välttämättä ole selvittänyt kertyneiden työssäoloehtoviikkojen tarkkaa määrää, mikäli heillä ei ole ollut tarvetta tehdä etuuspäätöstä, jossa ko. tietoa on tarvittu. Työvoimaviranomainen on joutunut itsenäisesti selvittämään ja ratkaisemaan kertyneiden työssäoloehtoviikkojen määrän työssäolovelvoitteiden ja ns. nuorten esteiden ja myös mm. yritystoiminnan sivutoimiseksi osoittamisen osalta. Esitetty muutos johtaisi entistä hankalampaan tilanteeseen, koska jatkossa työnhakijan tulotiedot olisivat myös työvoimaviranomaiselle merkityksellisiä tietoja. Tulotietojen ja niitä koskevan lainsoveltamisen osalta työvoimaviranomaisella ei ole juurikaan kokemusta. Työvoimaviranomaisella ei ole pääsyä tulorekisteriin. Työssäolokuukausien määrittämisessä joudutaan tulorekisteritietoja pyytämään työttömyysetuuden maksajilta.

Mikäli tiedonkulkua työttömyysetuuden maksajan ja työvoimaviranomaisen välillä ei saada tehostettua, tulee muutos vaatimaan lisätyötä ja merkittävää lisäoppimistarvetta TE-toimistojen ja kuntakokeilujen henkilöstölle. Jos työvoimapoliittisen lausunnon antamiseksi joudutaan tietoja pyytämään nykyistä enemmän suoraan asiakkaalta, lisääntyy asiakkaan hallinnollinen taakka. Laissa tulisikin säätää työttömyysetuuden maksajan velvollisuudesta ilmoittaa työvoimaviranomaiselle asiakkaan työssäoloehtoon luettavien kuukausien määrä pyydettyä. Myös tietojärjestelmiä tulisi kehittää siten, että tieto kertyneistä työssäoloehtokuukausista siirtyisi ajantasaisesti työttömyysetuuden maksajan tietojärjestelmästä työvoimaviranomaisen tietojärjestelmään.

Työssäolovelvoitteiden ja ns. nuorten esteiden purun osalta lisääntynyt työmäärä kohdistuisi TE-toimistoille ja kuntakokeiluille. Yritystoiminnan sivutoimiseksi osoittamisen yms. tarpeen vuoksi työmäärä lisääntyisi myös Uudenmaan TE-toimiston työttömyysturvan vastualueella.

Työssäoloehto on käytetty aikamääränä työttömyysturvalain 2 ja 2 a luvuissa useissa kohdissa ja etenkin lain soveltamis- sekä muutoksenhaun ratkaisukäytännössä. Jatkossa tulee arvioitavaksi,

missä määrin työssäoloehdot voidaan käyttää enää soveltamiskäytännössä (esim. osoittamalla, että hakija yritystoiminnan kanssa yhtäaikaisesti kykenee käymään kokoaikatyössä ja siten osoittamaan yritystoiminnan sivutoimimiseksi). Tämä lisää ainakin siirtymävaiheessa työmäärää sekä lainsoveltamisen epäselvyyttä. Lisäksi on mahdollista, että työvoimaviranomainen tietyissä tilanteissa jatkaa myös aiemman työssäoloehdon selvittämistä, mikäli muutoksenhaun ratkaisukäytännössä katsotaan myös jatkossa, että sivutoimimiseksi osoittamiseen sovelletaan edelleen aiemman työssäoloehdon mukaista työssäoloehdot.

Lausuttavaa työttömyysetuuden sovittelun suojaosasta luopumisesta? (TTL 4 luku)

Ammattiliitto Pro ei kannata työttömyysetuuden sovittelun suojaosasta luopumista. Muutos heikentää sellaisten henkilöiden taloudellista toimeentuloa, jotka ovat onnistuneet löytämään vain osa-aikatyötä tai hyvin lyhytkestoista työtä. Tällaiset henkilöt eivät yksinomaan suojaosan poiston myötä löydä lainkaan sen helpommin kokoaikaista työtä tai pidempikestoisia työsuhteita. Heikot työmarkkinavalmiudet omaavan henkilön työllistymistä ei edistä se, että hänen työttömyysturvansa tasoa heikennetään, jolloin hän joutuu turvautumaan joko ensi kertaa tai aiempaa suuremmassa määrin asumistukeen ja toimeentulotukeen. Lopputulos voi olla tällöin se, ettei henkilö työllisty enää siinä määrin kuin aiemmin. Pro kiinnittää huomiota myös siihen, että suojaosan poistamisen taloudellista toimeentuloa heikentävä vaikutus kohdistuu erityisesti naisiin. Muutos heikentäisi siten myös sukupuolten välistä tasa-arvoa.

On tärkeää ymmärtää, että taloudellisen toimeentulon heikentäminen ei ole vaikeasti työllistyvien henkilöiden kohdalla tehokas keino työttömyysjaksojen lyhentämiseen. Työttömyysturvan heikentäminen aiheuttaa tässä ryhmässä ainoastaan taloudellista kurjistumista ja työmarkkinakelpoisuuden heikentymistä entisestään. Lopputuloksena on syrjäytymisen ja yleisen pahoinvoinnin lisääntyminen. Tämä ei säästä kokonaisuutena valtion menoja eikä nosta työllisyysastetta. Päinvastoin se lisää kustannuksia ja kuormittaa jo valmiiksi ylikuormitettua sosiaali- ja terveydenhuoltoa.

Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työttömien rankaisemisen sijaan hallituksen tulee suunnata nykyistä huomattavasti enemmän resursseja siihen, että näille henkilöille voidaan tarjota konkreettista tukea lisä- tai uudelleen koulutukseen hakeutumiseen, työkyvyn kohentamiseen ja sopivan työpaikan löytämiseen. Julkisen työvoimapalvelun antaman tuen on oltava tarvittaessa hyvinkin pitkälle ulottuvaa siten, että henkilölle etsitään sopiva työ, häntä autetaan laatimaan asianmukainen työhakemus, hänet valmennetaan työhaastatteluun ja tarvittaessa myös työsuhteen aikaisiin asiamukaisiin toimintatapoihin. Muun muassa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos painottaa pitkäaikaistyöttömille suunnattujen yksilöllisten palveluiden ja työvoimapalveluiden riittävän resurssoinnin tarvetta (ks. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit/pitkaan-tyottomana-olleiden-tyollistymisen-tuki>).

Lausuttavaa lapsikorotusten poistamisesta? (TTL 6 ja 7 luku)

Ammattiliitto Pro toteaa, että esityksen mukainen työttömyysetuuksien lapsikorotusten täysimääräinen poistaminen on yksinkertaisesti vastuutonta ja samalla huolestuttava esimerkki

hallituksen arvovalinnoista. Lapsikorotuksen määrä kuukaudessa on vuoden 2023 tasossa (ilman vuonna 2023 voimassa olevaa väliaikaista korotusta) yhden lapsen perheessä bruttona noin 125 euroa, kahden lapsen perheessä noin 184 euroa ja kolmen tai sitä useamman lapsen perheessä noin 237 euroa.

Työttömyysturvan lapsikorotusten poistaminen tulee lisäämään lapsiperheköyhyyttä. Pron näkemyksen mukaan on käsittämätöntä, että samaan aikaan kun syntyvyys vähenee ja väestön huoltosuhde heikkenee, hallitus haluaa leikata nimenomaan siltä väestöryhmältä, joka on syntyvyyden kannalta olennaisessa asemassa. Lapsiperheköyhyys aiheuttaa tutkitusti perheiden ja lasten huonovointisuutta sekä ylisukupolvaisia sosiaalisia ja toimeentuloon liittyviä ongelmia (ks. esim.

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/130645/HaapanenSalminen.pdf;jsessionid=4EE396333FEBB8569B353147AF8530FA?sequence=2>). Hallituksen kaavailema vähäinen lapsilisän korotus alle 3-vuotiaille lapsille, yksinhuoltajille ja monilapsisille perheille ei riitä kompensoimaan työttömyysturvan lapsikorotusten poistamisen aiheuttavaa merkittävää toimeentulon heikennystä. Lapsilisän korottaminen on ylipäätään kyseenlaista, koska korotus koituu yhtä lailla myös hyvätuloisten vanhempien eduksi.

Pron näkemyksen mukaan työttömyysturvan lapsikorotusten säilyttäminen ainakin määrältään pienissä työttömyysetuuksissa olisi itsestään selvästi oikeudenmukaisempaa ja tarkoituksenmukaisempaa julkisten varojen kohdentamista kuin lapsilisän korotukset, jotka hyödyttävät myös niitä, jotka eivät tarvitse mitään taloudellista lisätukea yhteiskunnalta. Hallitusohjelmassa tehty valinta työttömyysetuuksien lapsikorotusten poistamisen ja lapsilisien korottamisen osalta on täysin nurinkurinen ja jälleen yksi osoitus hallituksen haluttomuudesta suunnata julkisten varojen käyttöä niiden suojaksi, jotka tukea eniten tarvitsevat.

Lisäksi Pro toteaa, että lapsikorotusten poistamisen työttömyysturvan tasoa heikentävä vaikutus kohdistuu erityisesti naisiin, koska naiset saavat useammin lapsikorotuksia kuin miehet. Muutos heikentäisi näin ollen myös sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Lausuttavaa omavastuuajan pidentämisestä? (TTL 5 ja 7 luku)

Ammattiliitto Pro ei kannata omavastuuajan pidentämistä viidestä arkipäivästä seitsemään, koska tämäkin muutos heikentää työnsä menettäneen henkilön taloudellista toimeentuloa. Omavastuuajan pidentäminen kahdella päivällä aiheuttaisi Pron jäsenille bruttona keskimäärin 150 euron menetyksen työttömyyden alkaessa.

Pro ei kannata myöskään esitystä lomakorvauksen jaksottamisesta. Muutos aiheuttaisi Pron jäsenille bruttona keskimäärin 750 euron menetyksen työttömyyden alkaessa. Yhdessä muiden nyt esitettyjen muutosten kanssa lomakorvauksen jaksottaminen heikentäisi merkittävästi Pron jäsenten taloudellista toimeentuloa ja pakottaisi heidät turvautumaan enenevässä määrin asumistukeen ja jopa toimeentulotukeen.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Ammattiliitto Pro viittaa edellisissä kohdissa lausuttuun ja toteaa lisäksi, että tämän esityksen julkilausuttuna ensisijaisena tavoitteena on säästää työttömyysturvamenoja. Esitys on erittäin epätasapainoinen sikäli, ettei siihen sisälly esityksiä julkisen työvoimapalvelun sisällön ja vaikuttavuuden parantamisesta ja resurssien lisäämisestä. Kuten edellä on todettu, heikossa työmarkkina-asetmassa olevien ja vaikeasti työllistyvien työllisyysaste ei nouse heidän taloudellista toimeentuloaan leikkaamalla. Yksinomaisena toimenpiteenä työttömyysturvan tason heikentäminen ainoastaan lisää köyhyyttä ja syrjäytymistä ja sen myötä yhteiskunnan kokonaiskustannuksia.

Pro katsoo, että lisäpanostukset yksilöllisesti räätälöityihin, hyvinkin konkreettista tukea sisältäviin julkisiin työvoimapalveluiden ovat välttämättömiä, jotta yhä useampi työtön ja vajaatyöllistetty voi saada pääasiallisen toimeentulonsa ansiotyöstä. Lisäksi työllisyysasteen nostaminen edellyttää väistämättä työperäisen maahanmuuton lisäämistä erityisesti niillä aloilla, jotka kärsivät pitkäkestoisesta työvoimapulasta.

Lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä verokertymän pienenemisen sekä toimeentulotukimenojen kasvun arvioidaan heikentävän kuntien taloutta noin 30 miljoonalla eurolla. Oletettujen työllisyysvaikutusten (työllisyyden kasvu 20 000 henkilöllä) vuoksi vaikutukset arvioidaan kuitenkin kokonaisuutena positiivisiksi myös kuntataloudelle. Varsin vähälle huomiolle jää se tosiasia, että ennuste työllisyyden kasvusta perustuu puhtaasti oletuksiin ihmisten käyttäytymisestä. Arvioiden epävarmuus tunnustetaan, mutta sivuutetaan kevyesti. Taloudellisen suhdanteen jo näkyvissä olevalta muutokselta ja sen heijastumisesta työllisyyteen suljetaan silmät.

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset viranomaisiin ja yrityksiin)? TE-hallinnon henkilöstöä edustavaa tahoa pyydetään arvioimaan vaikutuksia TE-hallinnon henkilöstöön ja sen tehtäviin, erityisesti TTL 14 luku 1 c §:n osalta.

Pro viittaa edellä työttömyysturvalain 5 ja 6 luvun muutosten vaikutusta työttömyysetuuden työvoimapolitiisiin edellytyksiin käsittelevässä kohdassa lausuttuun ja toteaa lisäksi seuraavaa:

Lomakorvauksen jaksottamisen voi olettaa vähentävän työnhakijoiden halukkuutta ilmoittautua työnhakijaksi heti työttömyyden alettua (vastoin työnhakijan uuden asiakaspalvelumallin tavoitteita), koska työnhakija saa työttömyysetuutta vasta jaksotuksen päätyttyä, mutta hän saa kuitenkin ns. työttömän velvollisuudet heti työsuhteen päätyttyä.

Hallituksen esityksessä on viitattu neuvontatilanteiden aiheuttamaan työmäärän kasvuun Kelassa ja työttömyyskassoissa. Suurella todennäköisyydellä neuvonnan tarve tulee lisääntymään myös työvoimaviranomaisissa, joissa työtön työnhakija asioi sekä välittömästi työttömyyden alkaessa että säännönmukaisesti työttömyyden pitkittyessä.

Työttömien työnhakijoiden lisääntyvä pahoinvointi voi heijastua hyvin kriittisenä palautteena ja jopa työvoimaviranomaisten henkilöstöön kohdistuvien väkivaltatilanteiden lisääntymisenä.

Vaikutusarvio sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan työmäärään on puutteellinen. Pienissä organisaatioissa työmäärän lisäys voi olla esim. käsittelyaikoihin merkittävä.

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

Ammattiliitto Pro kiinnittää huomiota siihen, että tässä esityksessä ehdotettujen muutosten tarkkoja taloudellisia vaikutuksia yksittäisen työttömän toimeentuloon tai käyttäytymiseen ei ole pystytty arvioimaan. Esityksestä paistaa kaikissa kohdin läpi se, että heikennykset on etukäteen päätetty poliittisin perustein ja sen lisäksi joiltain osin myös toimeenpanon eli Kelan ja työttömyyskassojen työn helpottamista silmällä pitäen (työssäoloehdon muuttaminen tuloperusteiseksi ja sovittelun suojaosan poisto). Työttömäksi jääneen ihmisen, jonka suojaksi työttömyysturvajärjestelmä on alun perin säädetty, taloudellisen toimeentulon heikentymisestä seuraaville ongelmille, asumistuen ja toimeentulotuen tarpeen lisääntymiselle saatikka lapsiperheköyhyyden syvenemiselle ei ole annettu esityksessä mitään painoarvoa. Esityksestä puuttuu täysin kokonaisvaltainen ja tasapainoinen sosiaalipoliittinen näkökulma, jossa heikennysten kielteisiä vaikutuksia ja kasautumista samoille henkilöille ja perheille pyrittäisiin lieventämään.

Esityksen vaikutustenarviointi on puutteellista myös esimerkiksi työmarkkinoiden alueellisten eroavaisuuksien osalta. Kaikki työnsä menettäneet eivät voi muuttaa muutaman viikon kuluessa toiselle paikkakunnalle uuden työn perässä, koska heidän puolisonsa on edelleen töissä perheen nykyisellä kotipaikkakunnalla. Asuntojen hinnat ovat niin ikään romahtaneet, ja uudesta työstä ansaittu toimeentulo ei keskituloisenkaan palkansaajan kohdalla useinkaan riittäisi kattamaan samanaikaisesti vanhan asunovelan hoitamista ja uuden asunnon kustannuksia.

Ehdotukset näyttävät lisäävän myös sukupuolten välistä epätasa-arvoa kohdistuessaan voimakkaammin naisiin.

Pro toteaa, että tämän esityksen räikeän epätasapainoisuuden korjaamiseksi ei riitä, että sen vaikutuksia yksittäisten henkilöiden ja perheiden selviytymiseen tarkastellaan jälkikäteen. Ainoa keino esityksen vakavien kielteisten vaikutusten minimoiseksi on sen palauttaminen takaisin valmisteluun siten, että esityksen vaikutukset arvioidaan laaja-alaisesti etukäteen. Vasta tämän jälkeen on mahdollista arvioida vastuullisesti sitä, voidaanko joitakin muutoksia viedä eteenpäin ja missä laajuudessa.

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

Ammattiliitto Pro vastustaa esitystä kaikilta osin. Esitys on palautettava takaisin valmisteluun ja siinä ehdotettujen muutosten vaikutukset on arvioitava huolellisesti ja laaja-alaisesti etukäteen. Vasta asianmukaisen vaikutustenarvioinnin jälkeen voidaan miettiä yksittäisten muutosesitysten sisältöä ja voimaantuloa.

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Ammattiliitto Pro tukee täysimääräisesti pyrkimystä nostaa työllisyysastetta sellaisilla keinoilla, jotka lisäävät ihmisten taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia. Lausuttavana oleva esitys on kuitenkin erittäin valitettava esimerkki siitä, miten työllisyysastetta pyritään nostamaan pakolla siten, ettei työttömille työnhakijoille tarjota samalla vaikuttavaa tukea työllisyytensä lisäämiseen. Esityksestä huokuu kautta linjan läpi se, ettei sen taustalla olevasta hallitusohjelmasta sopineilla poliittisilla päättäjillä eikä myöskään lainvalmistelijoilla ole kykyä tai halua ymmärtää sitä tosiasiaa, että jokainen työtön ei ole osaamistasoltaan, työkyvyltään ja voimavaroiltaan samalla viivalla.

Pron näkemyksen mukaan esitys on lausuttavana olevassa muodossaan yksinkertaisesti vastuuton. Se tulee lisäämään työnsä vasten tahtoaan menettäneiden ja lapsiperheiden köyhyyttä. Pahimmillaan esitys voi tässä muodossaan luoda ylisukupolvista huono-osaisuutta, kun otetaan huomioon lapsikorotusten poistamisesta seuraavat vaikutukset lapsiperheiden asemaan.

Ammattiliitto Pro ei pidä todennäköisenä, että lausuttavana oleva esitys automaattisesti lisääisi työikäisen väestön työllisyyttä ja sitä kautta säästäisi olennaisella tavalla varsinkaan pidemmällä aikavälillä yhteiskunnan kokonaiskustannuksia. Työllisyysasteeseen vaikuttavat taloudellinen suhdanne ja osaavan työvoiman saatavuus (ks. esim. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164942/TEM%20ty%c3%b6markkinaennuste%20kev%c3%a4t%202023%20v1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.) Työllisyysasteen nostamiseen ja kestävyysvajeen kuromiseen tarvitaan Suomessa jo asuvan työvoiman osaamisesta ja työkyvystä huolehtimisen lisäksi työperäistä maahanmuuttoa, oltiinpa asiasta poliittisen ideologian puitteissa mitä mieltä tahansa.

Lopuksi Pro kiinnittää huomiota käsillä olevaa hallituksen esitystä koskevan lausuntokierroksen aikatauluun. Säädösvalmistelun kuulemisoppaassa ohjeistetaan varaamaan kirjallisten lausuntojen antamiseen vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa. Lausuntoaika voi vain perustellusta syystä olla lyhyempi. Kahden viikon lausuntoaika on perusteltu yksinomaan aikataulun kiireellisyydellä. Kiire näyttää muodostuvan hallitusohjelman toimeenpanon aikataulusta ja esityksen liittymisestä vuoden 2024 talousarvioesitykseen. Kiireellä perusteleminen osoittaa myös haluttomuutta paneutua useampaan hallituksen esitykseen pilkotun kokonaisuuden ristikkäisvaikutuksiin, joiden kuitenkin tunnistetaan osittain kohdistuvan samoihin henkilöihin.

Pro toteaa, että lausuntokierrokselle varattu aika ei ole hyvän hallintotavan mukainen ja vie pohjan pois koko säädösvalmistelun kuulemismenettelyltä. Viime kädessä kyse on myös siitä, miten hallitus omassa toiminnassaan tukee demokratiaa, johon olennaisella tavalla kuuluu valmistelun avoimuus sekä sidosryhmien ja kansalaisten osallistumismahdollisuuksien toteutuminen käytännössä.

Juntunen Pauliina
Ammattiliitto Pro ry